

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006

COM(2011) 612 final – 2011/0274 (COD)

(2012/C 191/07)

Sprawozdawca: **Carmelo CEDRONE**

Parlament Europejski, w dniu 25 października 2011 r., oraz Rada, w dniu 27 października 2011 r., postanowiły, zgodnie z art. 177 i 304 TFUE, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006

COM(2011) 612 final – 2011/0274 (COD).

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 3 kwietnia 2012 r.

Na 480. sesji plenarnej w dniach 25–26 kwietnia 2012 r. (posiedzenie z 25 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 180 do 9 – 7 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i propozycje

1.1 Co do zasady EKES podziela stanowisko Komisji w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia na temat Funduszu Spójności. W szczególności popiera wysiłki na rzecz harmonizacji procedur w zakresie różnych funduszy z procedurami przewidzianymi w zapisach rozporządzenia ogólnego. Odnotowuje jednak wiele (wymienionych wyżej) punktów krytycznych, które należy poprawić i uszczegółowić – zwłaszcza w sytuacji, w której znalazła się obecnie UE, spowodowanej kryzysem finansowym i zbyt dużym długiem państwowym.

1.2 Z zadowoleniem przyjmuje wszakże fakt, iż fundusz może zostać wykorzystany do propagowania produkcji, promowania odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i ochrony środowiska, upowszechniania dostosowań do zmiany klimatu, odbudowy różnorodności biologicznej oraz odnowy środowiska miejskiego. Fundusz Społeczny mógłby zatem wywrzeć pozytywny wpływ na inne sektory, takie jak turystyka. Wszystkie wymienione kwestie sprzyjają zrównoważonemu rozwojowi.

1.3 Dla EKES-u ważne jest to, że w czasie kryzysu Komisja podejmuje wysiłki na rzecz ograniczenia ilości finansowanych projektów poprzez zacieśnienie obszarów tematycznych, co prowadzi do mniejszego marnotrawstwa, sprzyja koncentracji zasobów w obrębie konkretnych przedsięwzięć oraz potęguje efekt dźwigni sprzyjający wzrostowi i tworzeniu miejsc pracy.

1.4 EKES zgadza się z propozycją finansowania instrumentu „Łącząc Europę” pod warunkiem, że nie stanie się on odrębnym funduszem, gdyż mogłoby to doprowadzić do niepotrzebnego dublowania działań.

1.5 Ogromne zaniepokojenie i zastrzeżenia EKES-u wzbudzają najnowsze wnioski dotyczące zasady uwarunkowań (zwłaszcza makroekonomicznych), która nie może wiązać się ze swoistą etyką karalności czy też umożliwiać nakładanie kar, ale winna opierać się na odpowiedzialności i „systemie premiowania”. Tylko w ten sposób da się uniknąć podważania i narażania na szwank konwergencji.

1.6 EKES stoi na stanowisku, że konieczna jest lepsza koordynacja w obrębie różnych rodzajów funduszy oraz pomiędzy polityką spójności a innymi strategiami gospodarczymi UE, w tym WPR – na bazie wzmocnionych ram wspólnej polityki budżetowej. Wygenerowałyby to efekt dźwigni, zwiększyłyby skuteczność inwestycji. Dobrze byłoby jak najszybciej doprowadzić do intensywniejszej współpracy w dziedzinie polityki ekonomicznej, w tym polityki spójności, z myślą o wspólnym zarządzaniu gospodarką – przynajmniej w strefie euro. Kwestia ta była w przeszłości wielokrotnie podnoszona przez EKES, ale na szczycie z grudnia 2011 niestety jej nie rozwiązano.

1.7 Poza tym nieodzowne jest usprawnienie „partnerstwa instytucjonalnego” między Komisją, państwami członkowskimi i regionami (dziś jego równowaga jest naruszona), w którym Komisja powinna „ponownie przyjąć na siebie” rolę podmiotu wspierającego i określającego wytyczne. Chodzi o partnerstwo, któremu na poszczególnych etapach towarzyszy ścisła współpraca, o której mowa w art. 5 ust. 1 wniosku dotyczącego rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy (obecnie sprowadzana często do konsultacji czy udzielania informacji), określające kodeks postępowania dla całej UE oraz parametry oceny wartości dodanej partnerstwa.

1.8 Dla EKES-u wagę kluczową ma kwestia daleko idącego uproszczenia mechanizmów związanych zarówno z funduszem

spójności jak i wszystkimi innymi funduszami strukturalnymi, zwłaszcza w zakresie ograniczenia obciążeń administracyjnych i ewentualnego wprowadzenia ryczałtów dla niektórych rodzajów projektów. Obowiązywać musiałyby jednak w tej dziedzinie zasada działań jednorazowych.

1.9 Dla krajów najbardziej doświadczonych kryzysem polityka spójności jest jednym z najistotniejszych instrumentów, jakimi dysponują one w zakresie zwalczania nierówności społecznych, gospodarczych i terytorialnych, a także ożywienia wzrostu i zagwarantowania zrównoważonego rozwoju.

1.10 **Współfinansowanie:** należy uważniej zbadać i przeanalizować kryteria współfinansowania – powinny zależeć one od rzeczywistej sytuacji budżetowej jednostek terytorialnych. Nie wolno dopuścić do tego, by najsłabsze podmioty nie miały dostępu do żadnej formy finansowania.

1.11 EKES uważa, że ze względu na prowadzone aktualnie reformy, konieczność redukcji długów oraz stosowanie polityki dwuetapowej (najpierw oszczędności – w formie groźby, potem wzrost), nie należy wprowadzać limitów w obrębie polityki inwestycyjnej i strategii wzrostu. Jest zdania, że wzrost i oszczędności powinny iść ze sobą w parze. Z tego powodu dobrym rozwiązaniem byłoby ukierunkowanie polityki spójności na ten cel. Można by na przykład wspierać przedsięwzięcia charakteryzujące się największym nakładem technologicznym i sprzyjające zatrudnianiu młodych osób.

1.12 EKES stoi na stanowisku, że strategię gospodarcze aktualnie wdrażane w UE (programy oszczędnościowe, ograniczenia finansowe w państwach członkowskich, limity budżetu UE, pakt fiskalny, limity EBC itp.) nie hamują recesji i powodują nieprzewidziane skutki. Konieczne wydaje się podjęcie działań odwrotnych, polegających na wspieraniu – przynajmniej jednocześnie, a nawet wcześniej – wzrostu i sprzyjających tworzeniu miejsc pracy w oparciu o odważniejszą i bardziej wyrazistą inicjatywę. Ważny wkład w tej dziedzinie mogłyby wnieść właśnie fundusze strukturalne (i po części, na chwilę obecną, środki z WPR). Temat ten poruszony został częściowo na szczycie 30 stycznia 2012 r.

1.12.1 Należałoby zatem wdrożyć „europejski plan na rzecz wzrostu”, (*New Deal*)⁽¹⁾ obejmujący najważniejsze konkretne projekty uwzględniające kluczowe sektory będące w stanie ożywić gospodarkę UE w stosunkowo krótkim czasie. Plan ten należy postrzegać jako uzupełnienie strategii „Europa 2020”, która jest w większym stopniu ukierunkowana na osiągnięcie wyników w perspektywie średnioterminowej. Europejski plan na rzecz wzrostu:

— mógłby zostać bezzwłocznie objęty finansowaniem ze środków niewykorzystanych w latach 2007–2013, a także dzięki jak najszybszemu wykorzystaniu części funduszy przewidzianych na okres 2014–2020 – oczywiście jedynie przez jakiś czas;

— mógłby zostać zrealizowany w ramach prowadzonych obecnie projektów – przy zastosowaniu procedury przyspieszonej opartej na zasadzie pomocniczości bądź na bazie radykalnej „tymczasowej” modyfikacji obowiązujących rozporządzeń umożliwiających podjęcie szybkich działań;

— mógłby zostać oparty na interwencji Europejskiego Banku Inwestycyjnego i dzięki niej wzmocniony, jeśli Bank ten zdecydowałby się na emisję obligacji (art. 87 nowego rozporządzenia). Taka interwencja wygenerowałaby efekt dźwigni w inwestycjach i przyciągnęłaby zagraniczny kapitał. Pomogłaby także zmniejszyć dług państwowy oraz wzmocniłaby europejską walutę.

1.12.2 Europejski plan na rzecz wzrostu powinien być wdrażany na podstawie niezmiennych kryteriów co najmniej przez pierwsze trzy lata najbliższego okresu programowania.

2. Wprowadzenie

2.1 EKES wielokrotnie przypominał w swoich poprzednich opiniach o zasadach i znaczeniu polityki spójności społeczno-gospodarczej oraz solidarności – postrzeganych zgodnie z zapisami Traktatu i przywoływanych często także w dokumentach Komisji.

2.1.1 Zasady te nigdy nie były bardziej aktualne niż dziś i być może ich przestrzeganie nigdy nie była tak bardzo zagrożone jak obecnie, nawet w wyniku polityki rozszerzenia stare państwa członkowskie UE obawiały się, że stracą fundusze, a nowe, że nie dostaną wystarczających środków ma pokrycie potrzeb związanych ze spójnością.

2.2 Nadzieją napawają jednak wysiłki Komisji starającej się uwzględnić różne parametry kontekstowe przy zmianie rozporządzeń. Przykładami mogą być tutaj wnioski dotyczące przyszłego budżetu UE, strategii „Europa 2020” czy kryzysu długu państwowego, który nastąpił po kryzysie finansowym i który postawił pod znakiem zapytania zasadniczą kwestię przetrwania rynku wewnętrznego i samej Unii.

3. Nowa polityka spójności – kontekst, niewiadome, spostrzeżenia i punkty strategiczne

3.1 Jak wiadomo Komisja rozpoczęła w czerwcu 2011 r. proces przyjmowania pakietu wniosków dotyczących wieloletnich ram finansowych. Wnioski te stanowią będą podstawę przyszłych mechanizmów finansowania UE w okresie 2014–2020. Wieloletnie ramy finansowe mają wspierać realizację strategii „Europa 2020”, która może wymagać alokacji dodatkowych środków w budżecie bądź nawet pomocy Europejskiego Banku Inwestycyjnego (ewentualne wprowadzenie obligacji na finansowanie projektów i/lub euroobligacji).

3.2 Poza tym należy sobie zdać sprawę z tego, że trwający obecnie kryzys gospodarczy zmusił wiele państw członkowskich do wprowadzenia drakońskich oszczędności i zablokowania tym samym inwestycji (zarówno publicznych jak i prywatnych) w infrastrukturę. Odbiło się to negatywnie na wroście i zatrudnieniu. Na domiar złego państwa członkowskie nadają priorytet na etapie planowania projektom krajowym kosztem programów transgranicznych o znaczeniu ogólnoeuropejskim.

3.3 Kontekst dyskusji na temat nowych rozporządzeń w dziedzinie polityki spójności jest zatem bardzo szczególny i wyjątkowy – w ten sposób należy go traktować. Na przykład warto zastanowić się, czy ma sens utrzymywanie tak bardzo rozdrobionej polityki spójności oraz czy wystarczające i rozsądne jest uznanie kwestii warunkowości za czynnik poprawiający spójność i umożliwiający pomoc państwom członkowskim najbardziej dotkniętym kryzysem.

⁽¹⁾ Zob. opinia EKES-u „Wzrost gospodarczy i dług państwowy w UE: dwie nowatorskie propozycje”, Dz.U. C 143 z 22.05.2012, s. 10.

3.4 Być może lepiej byłoby dziś – w obliczu ogromnych trudności, przed którymi stoi Unia, dysponująca niewielkimi zasobami, które może przeznaczyć na wzrost – nie wprowadzać kolejnych rozporządzeń i kontroli, ale doprowadzić do ich redukcji, dzięki czemu można by sfinalizować rozpoczęte projekty. Należy docenić wartość zasobów i racjonalizować je przy pomocy nowego, nadzwyczajnego planu europejskiego na rzecz wzrostu – „europejskiego New Deal”⁽²⁾.

3.5 Jeżeli w aktualnej strategii UE nie pojawią się radykalne zmiany – które nie zostały zaproponowane niestety na szczycie z 8 i 9 grudnia 2011 r. – polityka spójności nie oprze się zasadniczym korektom. Kwestią wywołującą największe zaniepokojenie jest jednak to, że polityka ta może nie być w stanie dłużej spełniać swojej podstawowej funkcji polegającej na niwelowaniu nierówności społeczno-gospodarczych między obszarami i regionami UE. Zamiast tego nierówności te pogłębią się w wyniku skutków recesji wywołanej polityką ograniczania deficytu budżetowego. UE potrzebuje zatem daleko idących zmian, w tym jednolitego „zarządzania gospodarczego”.

3.6 Oto podstawowe spostrzeżenia EKES-u odnośnie do metodologii zaproponowanej przez Komisję w swoim wniosku dotyczącym zmiany rozporządzeń związanych z prowadzeniem polityki spójności w latach 2014–2020, zwłaszcza w zakresie przepisów regulujących fundusze przyznawane w ramach wspólnych ram strategicznych:

3.6.1 Określenie wspólnych ram strategicznych: EKES czeka na możliwość przeanalizowania nowej propozycji, która ma zostać przedstawiona przez Komisję w roku 2012. Wciąż jednak konieczne jest zdefiniowanie – przy uwzględnieniu rozważań dotyczących polityki spójności, poczynionych przez Radę Europejską 7 grudnia 2011 r.⁽³⁾ – sposobu, w jaki Komisja zamierza połączyć ze sobą „cele i zamierzenia priorytetów Unii w zakresie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu na podstawowe działania w ramach EFRR, Funduszu Spójności, EFS, EFRROW i EFMR”.

3.6.1.1 W swych poprzednich opiniach EKES wskazywał, że polityka spójności – nawet jeśli musi być powiązana i spójna z celami strategii „Europa 2020” – musi nadal opierać się na kluczowych założeniach w zakresie wzmocnienia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej państw członkowskich UE.

3.6.1.2 Połączenie tych celów to zasadniczy warunek sukcesu strategii „Europa 2020”, ale Komisja nie wyjaśniła jeszcze, jak w sposób funkcjonalny, skoordynowany i wykonalny finansowo zagwarantować takie połączenie między strategiami zawartymi we wspólnych ramach strategicznych a programami reform prowadzonymi na poziomie krajowym.

3.6.2 Umowa o partnerstwie: EKES podziela stanowisko Parlamentu Europejskiego i Komitetu Regionów, wedle którego umowa o partnerstwie musi zostać wynegocjowana w pierwszej

kolejności między państwami członkowskimi a regionami, a następnie omówiona z Komisją przez państwa członkowskie.

3.6.2.1 W związku z negocjacjami, które zostaną podjęte z państwami członkowskimi, EKES podkreśla wagę podejścia opartego na wielopoziomowym sprawowaniu rządów, proponowanego przez Komisję. Jednocześnie domaga się stosowania jaśniejszej definicji podmiotów instytucjonalnych (na poziomie krajowym i lokalnym), od których wymaga się opracowania i podpisania umów o partnerstwie z Komisją. Wzywa także do jak najbardziej powszechnego udziału przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w przygotowaniu przedmiotowych dokumentów.

3.6.3 Koncentracja tematyczna: EKES zgadza się z wnioskiem Komisji w sprawie ograniczenia liczby działań finansowanych w ramach polityki spójności i przeznaczania zasobów finansowych w pierwszej kolejności na realizację projektów strategicznych, uważanych za nieodzowne dla utrzymania zrównoważonej spójności i kontynuacji procesów rozwoju ekonomicznego dynamizujących regiony słabiej rozwinięte, regiony znajdujące się w fazie przejściowej oraz obszary najlepiej rozwinięte.

3.6.3.1 O tym, w które obszary tematyczne inwestować w najbliższym siedmioletnim okresie programowania, winny decydować samodzielnie państwa członkowskie, nawet jeśli decyzja ta podejmowana jest wspólnie z Komisją po uważnej analizie zgodności propozycji z założeniami strategii „Europa 2020”.

3.7 Warunkowość: uwzględniając fakt, iż warunkowość jest jednym z tych obszarów, gdzie instytucje europejskie (Parlament, Rada, KR, itd.) najmniej zgadzają z propozycją Komisji, EKES uważa, że nie wyjaśniono jak dotąd dostatecznie znaczenia, celu i sposobów stosowania zasady warunkowości. Co prawda niektóre propozycje ex ante – do których dołączono by warunkowość społeczną – mogą zasługiwać na poparcie, ale EKES nie może wyrazić zgody na warunkowość makroekonomiczną zdefiniowaną w obecnej formie.

3.7.1 Mimo, iż konieczne jest zagwarantowanie Komisji tego, że zasoby pochodzące z funduszy strukturalnych wykorzystane zostaną z poszanowaniem zasad, celów i terminów określonych w rozporządzeniach wspólnotowych, EKES uważa, iż Komisja powinna ponownie przeanalizować swój wniosek w świetle następujących czynników:

— Warunkowość jest instrumentem, który winien zostać opracowany i skonstruowany w sposób metodyczny sprzyjający wykorzystaniu środków przez państwa członkowskie zgodnie z zaleceniami Komisji – ale tak, by nie stanowił instrumentu umożliwiającego karanie państw członkowskich.

— Jeśli chodzi o zasady warunkowości (ex ante, makroekonomicznej), główny nacisk trzeba położyć na rozwiązania stymulujące państwa członkowskie do lepszego (pod względem efektywności i skuteczności) i szybszego wydatkowania przyznanych środków na rzecz regionów najbardziej odstających od średniej unijnej.

⁽²⁾ Ibidem.

⁽³⁾ COM(2011) 615 final – 2011/0274 (COD).

— Komisja powinna zwrócić większą uwagę na fazę przygotowania programów, tzn. na programowanie strategiczne, podczas którego określone są priorytety oraz zakres odpowiedzialności instytucji krajowych i regionalnych w zakresie realizacji celów rozwoju terytorialnego. Komisja powinna odgrywać bardziej aktywną rolę we wspieraniu krajów i regionów korzystających z funduszy.

— Z nie mniejszą atencją powinno się podchodzić do fazy weryfikacji uwarunkowań *ex ante*, w której trzeba będzie sprawdzić, czy państwa członkowskie spełniają wymagania niezbędne do przestrzegania – w ramach wdrażania polityki spójności – zasad proporcjonalności i pomocniczości. Również w tym przypadku EKES opowiada się za przestrzeganiem zasady warunkowości postrzeganej jako mechanizm stymulujący państwa członkowskie do prawidłowego stosowania norm związanych z funduszami strukturalnymi. Tylko w sytuacjach naprawdę wyjątkowych, gdyby wyraźnie i wielokrotnie widoczna była wola danego państwa członkowskiego do opóźniania reform wymaganych przez Komisję, winno być możliwe nakładanie kar.

3.7.2 Jeśli chodzi o uwarunkowania makroekonomiczne, EKES podziela niepokój wyrażony przez PE i niektóre państwa członkowskie, wynikający z tego, że zarówno regiony korzystające z programów wspólnotowych jak i ich beneficjenci mogą zostać ukarani za brak efektywności rządów centralnych w realizacji strategii powiązanych ze zmniejszaniem długu publicznego. Aby uniknąć sytuacji, w której odpowiedzialnością za krajową politykę budżetową obarcza się instytucje regionalne i podmioty prywatne nie mające wpływu na decyzje rządów centralnych, należy poszukać rozwiązań alternatywnych. Pod tym względem potrzebna jest większa koordynacja między państwami członkowskimi i na poziomie krajowym.

3.8 W polityce spójności należy zatem wziąć pod uwagę nie tylko warunkowość, ale także szereg kluczowych zagadnień związanych z funduszami – w szczególności chodzi o:

- koordynację i komplementarność funduszy oraz powiązanie ich z innymi strategiami europejskimi;
- instytucjonalną koordynację strategii spójności – również w ramach wzmocnionej współpracy;
- radykalne i wszechstronne uproszczenie procedur i rozporządzeń, które obecnie są zbyt skomplikowane;
- realne i skuteczne partnerstwo gospodarczo-społeczne (a nie tylko instytucjonalne);
- modulację współfinansowania na podstawie warunków panujących w jednostkach terytorialnych;
- wzmocnienie roli Komisji oraz koncentrację na projektach o znaczeniu ogólnoeuropejskim lub makroregionalnym;

— rezerwę na wykonanie („system premii”), która może generować dodatkowe obciążenia administracyjne i opóźnić przekazywanie środków na niezbędne projekty w dziedzinie spójności;

— stosowanie podatku od wartości dodanej.

4. Najważniejsze cele Funduszu Spójności

4.1 Fundusz spójności, utworzony w 1993 r. dla państw członkowskich, w których dochód narodowy brutto (DNB) nie przekracza 90 % średniej europejskiej, przeznaczony jest przede wszystkim na infrastrukturę transportową, środowisko, efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii. Inwestycje są zatem kierowane na budowę transeuropejskich sieci transportowych i energetycznych, utrzymanie efektywności energetycznej, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i działania na rzecz transportu publicznego.

4.2 Stanowi to około 18 % wszystkich wydatków w ramach polityki spójności i zgodne jest z realizacją tej polityki w myśl Traktatu. Warto jednak przypomnieć, że efekty polityki spójności odczuwalne są także w innych dziedzinach, gdyż fundusze z niej pochodzące generują wartość dodaną w zakresie inwestycji oraz sprzyjają wzrostowi i poprawie sytuacji na rynku pracy w regionach, w których zostały wykorzystane. W związku ze zbyt dużą liczbą finansowanych projektów (w latach 2000–2006 było ich 1 192) – nie udało się zapobiec rozdrobnieniu.

4.3 Nowe rozporządzenie wnosi bardzo niewiele. W artykule 2 wskazuje tylko na zakres wsparcia Funduszu w oparciu o dwie listy – pozytywną i negatywną, w której, o dziwo, mowa jest o tym, czego nie wolno robić (np. likwidować elektrowni jądrowych czy ograniczać wydatków na budownictwo mieszkaniowe). W artykule 3 przedstawiono priorytety inwestycyjne: cztery obszary działań i szczegółowe specyfikacje, ale nie wyjaśniono, czy priorytety te mają charakter sugestywny czy nakazowy, choć wskazania tego rodzaju ułatwią wykorzystanie funduszy i poprawią ich elastyczność. Artykuł 4 wraz z załącznikiem poświęcono wskaźnikom.

4.4 Dla państw członkowskich najbardziej doświadczonych kryzysem polityka spójności jest jednym z najistotniejszych instrumentów, jakimi dysponują one w zakresie zwalczania nierówności społecznych, gospodarczych i terytorialnych, a także ożywienia wzrostu i zagwarantowania zrównoważonego rozwoju.

5. Nowy wniosek dotyczący rozporządzenia – spostrzeżenia

5.1 Nasze spostrzeżenia – oprócz zagadnień poruszonych w punkcie 3.3 – dotyczą głównie kryteriów wyboru projektów, zasobów związanych z instrumentem „Łącząc Europę” przeznaczonych na finansowanie najważniejszych sieci transportowych i wskaźników.

5.2 Odnośnie do wyboru projektów do finansowania przy uwzględnieniu ich adekwatności i zgodności z wytycznymi przyjętymi w tym obszarze przez Parlament i Radę (transeuropejskie sieci transportowe, projekty środowiskowe oraz projekty

w sektorze energetycznym) EKES uważa, że Komisja powinna albo wskazać konkretne obszary działalności podlegającej finansowaniu z zasobów Funduszu Spójności albo ustalić kryteria, które pomogą państwom otrzymującym wsparcie w doborze projektów najbardziej odpowiadających realizacji celów Funduszu Spójności. A tych nie brakuje i jest ich w sumie jednaście.

5.3 W szczególności EKES jest zdania, iż zasoby Funduszu Spójności zostały wykorzystane w poprzednich fazach programowania funduszy w realizacji zbyt wielu projektów, przez co zmniejszyły wpływ całościowy, którego oczekiwano po wzmocnieniu infrastruktury transportowej. Należałoby uwzględnić konkretną sytuację poszczególnych państw członkowskich oraz dokonywać uważniejszych i bardziej ukierunkowanych wyborów, skupiając się na projektach najważniejszych i wywierających największy wpływ – w sektorze transportowym, środowiskowym i energetycznym. Podejście takie skuteczniej przyczyniłoby się do zmniejszenia różnic infrastrukturalnych wciąż występujących między regionami Unii.

5.4 Jeśli chodzi o środki pochodzące z instrumentu „Łącząc Europę”, przeznaczone na finansowanie projektów branży transportowej, energetycznej i komunikacyjnej (w sumie 50 mld EUR), z których 10 mld objętych zostało Funduszem Spójności zgodnie z obowiązującymi wytycznymi (zasada proporcjonalności), EKES uważa, że przed podjęciem decyzji w tej kwestii, należałoby dogłębnie ją przeanalizować, gdyż niezrozumiałe wydają się motywy, które skłoniły Komisję do:

— ustanowienia dodatkowego funduszu zarządzanego centralnie przez agencję wykonawczą, która bez wątpienia zmuszona będzie dopasować swą działalność do wszystkich innych programów strategicznych (europejskich i krajowych)

prowadzonych w sektorze, a także do zapisów wspólnych ram strategicznych w zakresie polityki spójności oraz umów partnerskich z państwami członkowskimi; mamy tu do czynienia z niepotrzebnym nakładaniem się na siebie zadań i kompetencji;

— przeznaczenia na ten fundusz znaczących środków – choć stosunkowo skromnych w porównaniu z funduszami przewidzianymi przez samą Komisję – potrzebnych na zaspokojenie przyszłych potrzeb transportu osobowo-towarowego (500 mld EUR do roku 2020), branży energetycznej (1,5 biliona EUR w latach 2010–2030) i sektora komunikacji (250 mld EUR). O powyższe kwoty uszczuplone zostałyby albo fundusze strukturalne albo (choć w mniejszej skali) Fundusz Spójności. Rozwiązanie to doprowadziłoby do redukcji sumy przeznaczanej na infrastrukturę transportową i środowiskową oraz wiązałoby się ze zbędnymi komplikacjami. Ze względu na dużą ilość regionów uprawnionych do korzystania z omawianych tutaj środków zasoby te nie byłyby w stanie wygenerować efektu dźwigni (nowe projekty, nowe sumy przekazywane także podmiotom prywatnym) lansowanym przez Komisję. Nastąpiłaby kolejna fragmentaryzacja istniejących funduszy. Ponadto Komitet uważa, że aby osiągnąć pożądany efekt, trzeba wykorzystać także środki z sektora prywatnego oraz nie dopuścić do fragmentaryzacji.

5.5 EKES pozytywnie ocenia wskaźniki wprowadzone przez Komisję. Uważa jednak, iż są one nieco zbyt ogólne i niewystarczające – np. zupełnie pominięta została kwestia wpływu na środowisko i mowa jest jedynie o cechach („wskaźnikach”) ilościowych: dotyczących odpadów, kilometrów zrealizowanych inwestycji drogowych itd.

Bruksela, 25 kwietnia 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty:

Punkt 1.11

Zmienić

- ~~EKES stoi na stanowisku, że strategie gospodarcze aktualnie wdrażane w UE (programy oszczędnościowe, ograniczenia finansowe w państwach członkowskich, limity budżetu UE, pakt fiskalny, limity EBC itp.) nie hamują recesji i powodują nieprzewidziane skutki. Konieczne wydaje się podjęcie działań odwrotnych, polegających na wspieraniu — przynajmniej jednocześnie, a nawet wcześniej — wzrostu i sprzyjających tworzeniu miejsc pracy w oparciu o odważniejszą i bardziej wyrazistą inicjatywę trzeba wspierać przede wszystkim wzrost i tworzenie miejsc pracy. Ważny wkład w tej dziedzinie mogłyby wnieść właśnie fundusze strukturalne (i po części, na chwilę obecną, środki z WPR). Temat ten poruszony został częściowo na szczycie 30 stycznia 2012 r.~~

Uzasadnienie

Nie można zgodzić się z twierdzeniem, że domaganie się prawidłowego i należytego zarządzania finansami przez państwa członkowskie prowadzi do recesji gospodarczej. Komitet nie powinien wypowiadać się w swoich opiniach negatywnie o działaniach podejmowanych przez państwa członkowskie w celu uzdrowienia budżetów publicznych.

Wynik głosowania

Za: 78

Przeciw: 98

Wstrzymało się: 18